

APOLLO-ASTRONAUT ED MITCHELL:

'Ik heb geen war me gevoelens overgehouden a an mijn maanmissie'

Tekst: Sander Koenen

44 jaar geleden werd Apollo-astronaut Ed Mitchell een van de twaalf mensen die ooit op de maan wandelden. Toch is hij enthousiaster over buitenaardse wezens dan over zijn grote avontuur, constateert KIJK-verslaggever Sander Koenen.

Ik was vijf jaar en wist het zeker: astronauten zijn helden. Op onze kleurentelevisie zag ik hoe Wubbo Ockels naar de ruimte werd gelanceerd. Uit die tijd heb ik verder weinig herinneringen, maar deze staat in mijn geheugen gegrift. Inmiddels heb ik tientallen Amerikaanse, Russische en Europese astronauten geïnterviewd. Ik vroeg ze bijna allemaal: zijn astronauten helden? Het antwoord laat zich raden. Astronauten vertellen beleefd dat ze zich bewust zijn van hun heldenstatus, maar zichzelf absoluut geen held vinden: "We zijn gewone mensen met een heel bijzondere baan." Hoe bijzonder die baan is, blijkt uit het feit dat Ed Mitchell (84) er nog altijd over vertelt, zelfs al nam hij ruim veertig jaar geleden ontslag bij de NASA. Deze zomer was hij te gast bij Space Expo in Noordwijk om zijn verhaal te doen voor zo'n honderd ruimtevaartliefhebbers. Mitchell vertelt hoe hij als zoon van een rancher opgroeide in de buurt van

Ed Mitchell bestudeert de kaart om uit te vinden waar hij is. Tot zijn grote teleurstelling bereiken hij en collega-astronaut Alan Shepard tijdens hun maanwandeling nooit de rand van de Cone-krater.

Roswell, New Mexico – bekend door de vele vermeende ufo-waarnemingen (zie KIJK 4/2015). Hij had last van hooikoorts, dus in plaats van het familiebedrijf over te nemen, besloot hij een technische opleiding te volgen aan het Carnegie Institute of Technology. Via de marine en het MIT kwam hij in 1966 bij de NASA in de vijfde lichter astronauten terecht. De man oogt kwetsbaar en krachtig tegelijk; half zittend op een barkruk, zijn linkerhand leunend op een wandelstok. Hij draagt orthopedische schoenen, maar ook een stoer pilotenjack met de patch van zijn missie. "Eigenlijk had er Apollo 13 moeten staan", vertelt hij. "Maar Al moest langer trainen vanwege zijn oorsprokkelingen, dus kregen wij Apollo 14." Al is Alan Shepard, die tien jaar eerder de eerste Amerikaan in de ruimte werd. Hij vloog met de Mercury-capsule Freedom 7 van Cape Canaveral naar 187,5 kilometer hoogte en landde 15 minuten en 22 seconden later in de Atlantische

Oceaan. Het derde bemanningslid van Apollo 14 was Stuart Roosa, die net als Mitchell voor het eerst naar de ruimte vloog. Met in totaal een kwartier ruimte-ervaring werd de bemanning van Apollo 14 gekerend 'de drie groentjes' genoemd.

Wandelrecord

Van de twaalf mannen die op de maan liepen, heb ik er drie geïnterviewd. Charlie Duke, twee jaar geleden in Nederland, vertelde tot in de kleinste details over de missie. Zijn herinneringen leken niet door de tijd te zijn aangestast. Dat gold ook voor John Young. Een indrukwekkende man met een indrukwekkende carrière; maar liefst zes keer vloog hij naar de ruimte, in drie verschillende ruimtevaartuigen: Gemini, Apollo en de spaceshuttle. Vergeleken met Duke en Young is Mitchell gereserveerder. Anekdoten en humor zijn schaars in zijn verhaal; hij houdt het liever bij de feiten. Hoe houd je een herinnering kleurrijk >>

Wie is Ed Mitchell?

Edgar Mitchell behaalt een BSc in industrieel management en in luchtvaart-techniek. Aan het MIT promoveert hij in de luchtvaart- en ruimtevaarttechniek.

Mitchell is instructeur bij de Aerospace Research Pilot School wanneer hij in 1966 als astronaut wordt geselecteerd door de NASA.

Mitchell is lid van het supportteam van Apollo 9 en reservepiloot van Apollo 11 voordat hij daadwerkelijk naar de maan mag.

als je er in 44 jaar tijd al duizenden keren over hebt verteld? Volgens Mitchell juist zo: door erover te praten. Zijn gehoor is gewillig, maar bij mij wringt er iets. Bijna alle informatie die hij deelt, kun je zo van internet halen. Dus vraag ik me af: zijn mensen onder de indruk van zijn verhaal of van het feit dat hij op de maan heeft gestaan? De maanwandelaar moet even bijkomen. Hij is allang niet meer de *all American hero* die we op zijn Wikipedia-pagina zien: zwart haar in een strakke scheiding, stoere blik en gekleed in een dertien lagen dik, gegalvaniseerd mylar, dacron en teflon ruimtepak. Ik wil dat hij me mee terugneemt naar februari 1971 en vertelt over de grootste ontdekkingsreis die de mensheid – die hij – ooit ondernam. “We waren de laatste missie zonder Lunar Roving Vehicle, de maanauto die het makkelijk maakte om grote afstanden af te leggen. Dus moesten we alles lopen in het mulle maanstof. Het is een beetje als lopen over een zandstrand, maar dan in een stijf pak dat nauwelijks meegeeft.” Ruim 1,4 kilometer liepen Alan Shepard en Ed Mitchell met een karretje vol gereedschap door het stof. Het is nog altijd de langste wandeling ooit op de maan. De bestemming was de rand van Conekrater in de Fra Mauro-formatie. Daar zouden de twee onderzoek doen naar de samenstelling en dus de historie van de maan en genieten van een magistraal uitzicht.

Na ruim twee uur lopen sloeg de twijfel toe: zaten ze wel goed? Vanuit Houston adviseerde collega Fred Haise dat ze de wandeling beter konden staken en moesten beginnen met monsters nemen van het maanoppervlak. Dus na een reis van bijna 400.000 kilometer door de ruimte en een loodzware wandeling keerde het tweetal onverrichterzake terug naar de maanlander Antares. Zes weken later zou blijken dat ze de krater-rand tot 30 meter waren genaderd. “Persoonlijk was ik erg gefrustreerd door dat moment”, vertelt Mitchell hierover. “Vanuit de vluchtleiding was het de juiste beslissing om terug te gaan, maar te bedenken dat we er zo dichtbij waren! Nog even doorlopen en we hadden Conekrater kunnen zien.” Was hij teleurgesteld? Wilde hij terug naar de maan, omdat je van ruimte-missies nu eenmaal nooit genoeg kunt krijgen? Mitchell toont geen emotie. De passie die bij sommige andere astronauten ziet als ze het hebben over hun ruimteavonturen heeft hij naar eigen zeggen nooit gevoeld. Ook toen niet: “Ik verlangde niet terug naar de maan; ik had een carrière als astronaut. Dit was wat we deden, we gingen van de ene vlucht naar de volgende. Ik kreeg de commandantenpositie voor Apollo 20. Die heeft alleen nooit gevlogen.” Ik probeer het via een andere route. De maan moet toch een bijzondere plek hebben in zijn leven. Slechts twaalf mensen zijn er geweest, van wie hij er

Links Ed Mitchell in 1970, rechts Mitchell ruim veertig jaar later. De joystick op tafel is een stille getuige van zijn maanavontuur. Hiermee bestuurde Mitchell ooit de Antares-maanlander.

één is. Wat ziet hij wanneer hij 's avonds naar de hemel kijkt? Welke herinneringen komen boven? Opnieuw geen emotie: “De maan ziet er voor mij niet anders uit dan voor anderen. De reis die ik ernaartoe heb gemaakt, heeft me meer kennis opgeleverd over hoe het er daar uitziet. Maar het was een missie. Ik heb er geen warme gevoelens aan overgehouden. *Been there, done that.*”

Buitenaards bezoek

Hoe rationeel hij ook praat over zo'n groot avontuur, tegelijkertijd is hij een van de grootste voorvechters van de noëतिक, een newagebeweging die zegt dat je met gedachten en overtuigingen de fysieke wereld kunt beïnvloeden. Veel liever dan over zijn ruimtevlucht, praat hij over het Instituut voor Noëtische Wetenschappen dat hij in 1973 oprichtte. Hij wil het hebben over buitenaards leven dat onze aarde regelmatig bezoekt en waarvan we zouden moeten leren. “Mijn grootste succes is het opzetten van dat instituut. De ruimtevlucht is geen kleine zaak, daar ben ik ook trots op”, zegt Mitchell. “Maar feit is dat het Instituut voor Noëtische Wetenschappen het wetenschappelijk onderzoek wezenlijk heeft veranderd door het menselijk bewustzijn erin op te nemen.” Het doet me denken aan gesprekken die ik had met Wubbo Ockels. Ook hij wilde op een gegeven moment bijna niet meer

In 1972, een jaar nadat hij als onderdeel van de Apollo 14-missie een maanwandeling heeft gemaakt, neemt Mitchell ontslag bij de NASA en de US Navy.

In 1996 schrijft Mitchell zijn eerste boek: *The way of the explorer. An Apollo astronaut's journey through the material and mystical worlds.*

Mitchell wordt in 2011 voor de rechter gesleept. Hij heeft geprobeerd een Apollo 14-camera te veilen die eigendom van de NASA was.

praten over zijn ruimtemissie. Hij was nu hoogleraar, duurzaamheidsgoeroe, uitvinder. Hoewel hij ooit naar de ruimte was geweest en daardoor nieuwe inzichten kreeg, hield het Ockels niet meer bezig. Maar ik wil juist wél over ruimtevaart praten. De schaarse tijd die ik met Mitchell heb, besteed ik liever aan iets anders dan aan zijn stellige overtuiging dat E.T. ons heeft bezocht. Via een omweg laveer ik terug naar het onderwerp ruimtevaart. Hebben ruimtereizen de mensheid veranderd? Mitchell: “Laten we hopen dat we dankzij de ruimtevaart ‘groter’ denken dan daarvoor. De ontdekkingsreizen in de vijftiende en de zestiende eeuw leerden ons dat er meer is dan alleen Europa. Nu moeten we inzien dat er meer is dan de aarde. Die kennis draagt bij aan het voortbestaan van de mensheid. Want op de aarde alleen gaan we het niet redden. Daarvoor leven we niet duurzaam genoeg.”

Verdwijnende helden

Het interview met Mitchell levert geen verrassingen op. Daarvoor is zijn reis te lang geleden en het verhaal te vaak verteld. Met gemengde gevoelens neem

Sander Koenen is journalist en schrijver. Hij interviewde tientallen astronauten en schreef diverse boeken over ruimtevaart, waaronder *Droomvlucht* (2012), over het leven van André Kuipers.

Filmpjes van Ed Mitchell's maanmissie vind je op www.kijkmagazine.nl/artikel/ed-mitchell

Tijdslijn

- 25 mei 1961**
 John F. Kennedy kondigt NASA's Apolloprogramma aan: “Binnen tien jaar een mens op de maan.”
- 11 oktober 1968**
 Apollo 7 is de eerste bemande missie. Drie astronauten worden in een baan om de aarde gebracht.
- 21 december 1968**
 Astronauten worden met Apollo 8 in een baan rond de maan gebracht.
- 21 juli 1969**
 Neil Armstrong zet als eerste mens voet op de maan tijdens de Apollo 11-missie.
- 19 november 1969**
 Tijdens de Apollo 12-missie wandelen twee astronauten op de maan.
- 11 april 1970**
 Apollo 13 wordt door een explosie aan boord gedwongen om rond de maan te cirkelen.
- 5 februari 1971**
 Apollo 14: Edgar Mitchell en Alan Shepard lopen over het maanoppervlak.
- 30 juli 1971**
 Bij Apollo 15 wordt voor het eerst een maanwagen gebruikt.
- 11 december 1972**
 Lancering van de laatste missie van Project Apollo, Apollo 17.